

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Yttrande över slutbetänkandet En ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125), LI2026/00074

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) välkomnar översynen av viltförvaltningslagstiftningen som innebär ett tydligt skifte från en artbaserad reglering till en mer sammanhållen viltförvaltning. SLU bedömer att detta är i linje med modern ekologisk och förvaltningsvetenskaplig praxis.

SLU tillstyrker förslagen om:

- *adaptiv viltförvaltning*, med fokus på att både bevara och bruka viltet som resurs, samtidigt som negativa effekter begränsas (kapitel 4.2),
- en ny, bredare, definition av begreppet *Viltförvaltning* (kapitel 5.3).

SLU bedömer att förslagen bör kompletteras så att:

- tydligare strukturer för uppföljning av åtgärder och måluppfyllnad skapas inom ramen för en adaptiv förvaltning,
- de vilda djurens egenvärde tydligare framgår och viltet behandlas med hänsyn och *respekt*,
- begreppet *Viltförvaltning* innefattar all jaktträning och prov med hund, liksom skrämsemetoder och utsättning av fågel (kapitel 5.3),
- det ställs kompetenskrav för att få avliva vilt samt förstöra fåglars ägg och bon (kapitel 5.5),
- viltet inte utsätts för onödigt lidande i samband med jaktträning och jaktprov som inte faller under begreppet jakt (kapitel 8.9), samt
- förvaltningsmärkning bör omfattas av krav på etisk prövning i enlighet med djurskyddslagstiftningen (kapitel 8.12).

SLU avstyrker förslaget att:

- införa begreppet *populationsreglerande jakt* på det sätt som utredningen föreslår (kapitel 5.8.2).

Generella synpunkter

Förslag till viltförvaltningslag och viltförvaltningsförordning

SLU tillstyrker det föreslagna skiftet från en artbaserad reglering till en mer sammanhållen viltförvaltning, och att lagens tillämpningsområde definieras i termer av viltförvaltning som helhet snarare än enbart jakt. Förslaget ligger väl i linje med modern ekologisk och förvaltningsvetenskaplig praxis. Vidare innebär förslaget en förstärkt koppling mellan data och beslut genom krav på rapportering och uppföljning. SLU tillstyrker detta tydligare stöd för kunskapsbaserad förvaltning.

SLU tillstyrker förslagen som möjliggör adaptiv förvaltning, såsom förvaltningsplaner (förslag till viltförvaltningsförordning 12 kap. 1 §) och rapportering av jaktresultat (förslag till viltförvaltningsförordning 5 kap. 3 §), men bedömer att dessa bör kompletteras med explicit reglering av en adaptiv beslutsprocess. Det saknas krav på att uppföljningsresultat ska leda till revidering av beslut eller förvaltningsmål, vilket bedöms kunna leda till att förvaltningen blir responsiv, men inte nödvändigtvis framåtsyftande. Därför föreslår SLU att överväga en tydligare koppling av uppföljning till revidering av beslut i lag eller förordning.

Med utgångspunkt i SLU:s djuretiska expertis bedömer SLU att författningsförslagen bör kompletteras så att det tydligt framgår att det enskilda, vilda djuret har ett egenvärde och att det ska behandlas med hänsyn och *respekt*. Detta för att säkerställa en god jaktetik, samtidigt som risken för onödigt lidande minimeras.

4.2 Viltförvaltningens syfte

SLU tillstyrker grundprincipen att viltförvaltningen ska sträva efter att vilt bevaras och kan brukas som resurs, samtidigt som negativa effekter begränsas. Fällt vilt bör så långt möjligt omhändertas, exempelvis genom bärgning av säl, för att tillvarata viltets värden som resurs.

5.3 Viltförvaltning

SLU tillstyrker definitionen av viltförvaltning, samt att viltforskning inte ingår i viltförvaltningen. SLU bedömer att det bör förtydligas att även jaktträning och jaktprov med hund, som omfattar moment som inte definieras som jakt eller avlivning, som användning av skrämselåtgärder och utsättning av vilt, omfattas av begreppet viltförvaltning. SLU föreslår dessutom att det förtydligas att alla åtgärder inom viltförvaltningen bör utföras så att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

5.4 Jakt

SLU tillstyrker det föreslagna förtydligandet av vad som utgör jakt, särskilt tilläggen om verksamhet som syftar till att döda eller fånga vilt som ofta är en del av viltforskningen.

5.5 Avlivning

SLU tillstyrker den nya definitionen av avlivning, eftersom den möjliggör en förkortning av det djurets lidande även när tillgång till godkända jaktmedel saknas. SLU bedömer att förslaget bör kompletteras med betydelsen av djurskyddsaspekter i samband med avlivningen, och att den som utför avlivningen har tillräcklig kompetens för att bedöma djurskyddsaspekter. Detta gäller även förstörande av fåglars ägg och bon.

Ytterligare generella synpunkter

Utredningens förslag bygger i hög grad på tillgång till data och analys, men innehåller ingen explicit reglering av forskningens eller den fortlöpande miljöanalysens roll i förvaltningssystemet. Som utförare av forskning och fortlöpande miljöanalys i viltfrågor anser SLU att det bör övervägas om forskning och fortlöpande miljöanalys bör ges en tydligare funktion i relation till kunskapsuppbyggnad genom uppföljning och utvärdering.

Begreppet *skada* används i syftesbestämmelsen (förslag till viltförvaltningslag 1 kap. 2 §) och i regler om skyddsjakt, men det saknas en definition. SLU bedömer att det är viktigt att nuvarande princip att brukare får tåla *viss* skada kvarstår, samt att skaderekvisitet för att motivera skyddsjakt är större än att det bara förekommer skador; som i nuvarande lagstiftning beskrivs som *allvarlig* skada. Se även SLU:s remissvar på delbetänkandet (SLU.ua.2025.1.4-1720).

Specifika synpunkter

5.5 Avlivning

SLU tillstyrker förslaget att förtydliga att vilt inte ska utsättas för onödigt lidande vid avlivning. Vidare bedömer SLU dels att utbildningen inom jägarexamen bör kompletteras med delar om hur fångade eller skadade individer bäst dödas, dels att det bör framgå i lagstiftningen att avlivning (enligt den nya definitionen) måste ske med god etik av person som har tillräcklig kompetens. Detta gäller även den som vill förstöra vilda fåglars ägg och bon.

5.8.2 Populationsreglerande jakt

SLU avstyrker förslaget att införa begreppet *populationsreglerande jakt* på det sätt som utredningen föreslår, eftersom det blir missvisande att använda begreppet *populationsreglerande* enbart för jakt på vilt där det krävs särskilda beslut med fastställda kvoter eller avskjutningsmål. Det finns många arter som omfattas av allmän jakt där syftet med jakten är att reglera populationernas täthet och sammansättning. Det kan exempelvis handla om jakt på rödräv för att minska predationen på rådjur, eller jakt på dovvilt för att begränsa skador på grödor. Benämningen licensjakt bör kvarstå, eller ersättas med någon annan mer specifik term.

5.8.5 Jakt av naturvårdsskäl

SLU tillstyrker förslaget att införa begreppet *Jakt av naturvårdsskäl*, då det bedöms som ändamålsenligt, exempelvis för att kunna utföra förvaltningsmärkning av varg.

6.5 Att förstöra bävers dammbyggnad eller hydda

SLU avstyrker förslaget att det strängare kriteriet för beslut om skydds jakt ska tas bort när det handlar om att förstöra bävers dammbyggnad eller boplats under oktober till april, eftersom det bedöms orsaka betydande lidande och försämrad överlevnad för bävern.

7.7 Motordrivna fortskaffningsmedel

SLU tillstyrker förtydligandet att vapen ska vara oladdade vid transport med motorfordon, men att urtagna magasin får innehålla ammunition. Detta förenklar genomförande av all jakt, inklusive jakt för forskningsändamål.

7.9.2 Avlivning av vilt av djurskyddsskäl

SLU tillstyrker lagstiftningens utformning som bedöms leda till att viltets lidande kan förkortas utan dröjsmål med beaktande av säkerheten, exempelvis i situationer där nuvarande begränsning till jakträttshavaren riskerar att fördröja eftersök och avlivning.

7.10 Skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen

SLU bedömer att regleringen av skydds jakt på myndighets initiativ skyndsamt bör kompletteras med krav på heltäckande systematisk rapportering och uppföljning av genomförd skydds jakt på eget initiativ, både för att följa EU:s lagkrav och för en heltäckande rapportering som bidrar till kunskapsbaserad förvaltning. Vidare bedömer SLU att det bör förtydligas att beslut om skydds jakt på myndighets initiativ kräver etiska hänsyn, exempelvis till viltets reproduktionstider.

7.14 Vilt i hägn och tillsyn

SLU bedömer att länsstyrelsens villkor för tillstånd, eller anledning till återkallande av tillstånd, för vilthägn *ska* omfatta att viltet inte utsätts för onödigt lidande, i stället för utredningens förslag att sådana villkor *får* omfatta att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Vidare bör reglerna för viltrehabilitering, inklusive transport av sjukt eller skadat vilt, förtydligas.

8.2 Föreskrifter om populationsreglerande jakt på vissa sälar

SLU tillstyrker förslaget att Naturvårdsverket får bevilja licensjakt på gråsäl och knobbsäl, på samma sätt som för de stora rovdjuren. Detta ger likformighet och förenklar jaktbeslut, vilket även kan påverka jakt för forskningsändamål.

8.3 Definition av vakt- och smygjakt

SLU tillstyrker definitionen av vakt- respektive smygjakt, då den tydliggör när olika jaktmetoder får användas. Detta förenklar all jakt, inklusive jakt för forskningsändamål.

8.4.1 Ytterligare regionalisering av beslut om skyddsjakt

SLU tillstyrker att skyddsjakten efter stora rovdjur regionaliseras i enlighet med utredningens förslag för att öka acceptansen för förvaltningen. SLU:s viltforskning visar att tilliten till myndigheter och deras beslut är högre på regional än på nationell nivå.

8.4.2 Andra ändringar som rör skyddsjakt

SLU tillstyrker förslaget att undantaget för fångst och flytt av duvhök tas bort, då arten är rödlistad och populationen bedöms minska ytterligare.

8.6 Villkor i beslut om jakt

SLU tillstyrker förslagen om villkor i beslut om jakt, särskilt införandet av anmälningsskrav. Detta för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden och möjliggöra uppföljning av mål och åtgärder inom en adaptiv förvaltning. SLU har genom sitt uppdrag att bedriva fortlöpande miljöanalys en utpekat roll för bland annat viltövervakning och rapportering enligt bilaga 12 (Fågeldirektivet) och bilaga 17 (Art- och habitatdirektivet).

8.7 Anmälan av jaktresultat m.m.

SLU tillstyrker förslagen om anmälan av jaktresultat, inklusive krav på att anmäla påskjutningar av stora rovdjur och sälar. Detta bedöms bidra till uppfyllelsen av Sveriges internationella åtaganden och möjliggöra uppföljning av mål och åtgärder inom en adaptiv förvaltning.

SLU bedömer att det är särskilt utmanande att avgöra om en påskjutning resulterat i en skadeskjutning vid säljakt, vilket ställer särskilda krav på jägaren för att bedriva jakt med god etik.

8.8 Länsstyrelsens rapportering om jakt och jaktresultat

SLU tillstyrker förslaget att länsstyrelserna ska rapportera jakt och jaktresultat till Naturvårdsverket. Detta bedöms bidra till uppfyllelsen av Sveriges internationella åtaganden och möjliggör uppföljning av mål och åtgärder inom en adaptiv förvaltning.

8.9 Användning av hund vid jakt

SLU tillstyrker utredningens förslag om användning av hund vid jakt, inklusive krav på att hund ska vara på plats vid eftersök, samt möjligheten att använda hund inom jordbruket för att förhindra att vilt skadas. SLU bedömer att det i en ny jaktlagstiftning bör anges att hänsyn till viltet även omfattar hur länge jaktträning eller jaktprov med hund pågår för att undvika onödig belastning på viltet.

SLU bedömer dessutom att skillnaderna mellan jakt, jaktträning och jaktprov bör förtydligas i viltförvaltningslagstiftningen eller genom hänvisning till annan lag, för att säkerställa en konsekvent och rättssäker tillämpning. Exempelvis bedöms lagförslaget som otydlig avseende om undantag från fredning medges vid jaktträning och -prov där viltet inte dödas eller fångas.

8.11 Forskningsjakt

SLU tillstyrker förslagen om forskningsjakt, då de bedöms koppla tydligare mot tolkningen av naturvårdsdirektiven än tidigare.

8.12 Jakt av naturvårdsskäl

SLU bedömer att förslaget behöver kompletteras så att förvaltningsmärkning omfattas av krav på etisk prövning i enlighet med djurskyddslagstiftningen, vilket dels säkerställer god etik, dels möjliggör att data från förvaltningsmärkningar kan användas inom forskningen. Se även SLU:s remissvar på delbetänkandet (SLU.ua.2025.1.4-1720).

8.13 Utsättning av vilt

SLU tillstyrker utredningens förslag om utsättning av vilt, men bedömer att utsättning av fågel för jakt bör regleras för att säkerställa god etik och acceptabla effekter på olika livsmiljöer som exempelvis våtmarker. De exakta formerna och vilka krav som ska ställas bör utredas, bland annat utifrån hur reglerna ser ut i Sveriges grannländer.

8.14 Förvaltningsplaner för vilt

SLU tillstyrker förslaget att Naturvårdsverket tar fram förvaltningsplaner för de stora rovdjuren, men bedömer att Naturvårdsverket även bör ta fram förvaltningsplanerna för gråsäl, knubbsäl och vikare. Dagens system, där Naturvårdsverket ansvarar för jaktbeslut för gråsäl, knubbsäl och vikare, medan Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för förvaltningsplanerna, har inte fungerat väl. Se även SLU:s remissvar på delbetänkandet (SLU.ua.2025.1.4-1720). SLU bedömer därutöver att det bör tydliggöras att alla förvaltningsplaner ska bygga på god etik med hänsyn tagen till djurskyddsaspekter.

11.3 Överklagande av beslut enligt viltförvaltningslagen

SLU bedömer att det krävs en noggrann avvägning mellan utökade möjligheter till överklagande som stärker rättssäkerheten, men leder till längre handläggningstider, och behov av snabba beslut inom vissa delar av viltförvaltningen. SLU föreslår att överväga om vissa beslutstyper bör hanteras med särskilda skyndsamhetskrav. Generellt bedömer SLU att det kan finnas risker med att fler beslut avgörs i domstol, i stället för av myndigheter med sakansvar och kompetens inom viltförvaltning.

Ytterligare specifika synpunkter

SLU bedömer att all användning av levande lockfåglar bör förbjudas. Se även SLU:s remissvar på delbetänkandet (SLU.ua.2025.1.4-1720).

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av handläggare Fabian Engel. Ärendet har beretts vid avdelningen för planering och forskningsstöd. Innehållet har tagits fram av universitetslektor Fredrik Widemo (koordinerande), institutionen för vilt, fisk & miljö, professor Petter Kjellander, institutionen för ekologi, och forskare Josefine Jerlström, institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd.

Maria Knutson Wedel

Fabian Engel